NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

UNIVERZITETA U BEOGRADU

Na sednici Izbornog veća, održanoj 3. 7. 2012. godine, izabrani smo u Komisiju za izbor u zvanje i na radno mesto **docenta za užu naučnu oblast Germanska filologija, predmet Nemačka gramatika**. Nakon uvida u konkursni materijal, čast nam je da Veću podnesemo sledeći

IZVEŠTAJ

Na konkurs, objavljen u listu «*Politika*» br. 35431 od 29.06.2012. godine, za radno mesto docenta za užu naučnu oblast Germanska filologija, predmet Nemačka gramatika, prijavila se **dr Jelena Kostić Tomović**, dosadašnji docent za nemački jezik na Odseku za germanistiku. Kandidatkinja je uz prijavu na konkurs priložila i Biografiju sa radom biografijom i Bibliografiju naučnih i stručnih radova.

Biografija (školsko/univerzitetsko obrazovanje i radna biografija)

Dr Jelena Kostić Tomović rođena je u Beogradu 10. XII 1973. godine. U Beogradu je završila i osnovnu školu (OŠ Kralj Petar I i OŠ Žarko Zrenjanin) i gimnaziju (Peta beogradska gimnazija). Maturirala je juna 1992. godine, odbranivši maturski rad iz oblasti istorije novinarstva. Studije na Filološkom fakultetu u Beogradu, grupa Nemački jezik i književnost, otpočela je 1992. godine. Akademske 1994 - 1995. uporedno je studirala na grupi Opšta književnost sa teorijom književnosti Filološkog fakulteta u Beogradu. 1995. godine studije germanistike nastavila je na Univerzitetu Georg Avgust u Getingenu *(Georg-August-Univesität Göttingen)*. Diplomirala je 1998. na Filološkom fakultetu u Beogradu, sa prosečnom ocenom 8,95, i tako stekla diplomu profesora nemačkog jezika i književnosti. Postdiplomske studije upisala je

1998. godine na Filološkom fakultetu u Beogradu, smer Nauka o jeziku. Odgovarajuće ispite položila je tokom 1999. i 2000. godine, sa prosečnom ocenom 10,00. Magistarski rad *Umrlice u nemačkoj i srpskoj štampi* iz oblasti lingvistike teksta, pragmatike i antropološke lingvistike predala je februara 2002, a odbranila 26. juna iste godine. Doktorsku disertaciju *Imenice nastale konverzijom u savremenom nemačkom književnom jeziku i njihovi ekvivalenti u srpskom* iz oblasti tvorbe reči, leksikografije i teorije prevođenja prijavila je marta 2003, predala 17. avgusta 2006, a odbranila 12. marta 2007. godine i tako stekla akademski naziv doktora lingvističkih nauka. Komisiju za pregled i ocenu doktorske disertacije činili su prof. dr Smilja Srdić, prof. dr Ranko Bugarski, prof. dr Slobodan Grubačić i prof. dr Boža Ćorić.

Između septembra 1998. i januara 1999. radila je u Medicinskoj školi Nadežda Petrović u Zemunu, kao nastavnik engleskog jezika. Februara 1999. izabrana je u zvanje lektora za nemački jezik na Filološkom fakultetu u Beogradu, a oktobra iste godine u zvanje asistenta-pripravnika. Od 2003. do 2007. godine radila je u zvanju asistenta za nemački jezik na Katedri za germanistiku Filološkog fakulteta u Beogradu, od 2007. na istoj katedri kao docent za nemački jezik. Tokom akademske 1998 - 1999. godine Jelena Kostić Tomović je držala vežbe iz predmeta Nemački kao drugi strani jezik, a tokom 1999 - 2000. vežbe prevođenja sa nemačkog na srpski jezik u okviru predmeta Savremeni nemački jezik IV, kao i vežbe iz predmeta Nemačka gramatika II - leksikologija. Od akademske 2000 - 2001. vodi vežbe iz Leksikologije, kao i vežbe iz predmeta Nemačka gramatika IV - lingvistika teksta, odnosno Nemačka gramatika IV - leksikografija. Iz ovih predmeta, nakon izbora u zvanje docenta, drži predavanja.

Između 1999. i 2005. bila je honorarni saradnik kragujevačkog odeljenja Filološkog fakulteta u Beogradu, odnosno Filološko-umetničkog fakulteta u Kragujevcu, a između 2002. i 2003. honorarni saradnik Geteovog instituta u Beogradu, na projektu Nedelje nemačke kulture u SR Jugoslaviji. Od 2000. godine bavi se konsekutivnim i simultanim prevođenjem, a od 2001. i književnim prevođenjem, pre svega dramskih tekstova. Bila je član Uređivačkog odbora prvog broja časopisa Philologia 2003, a između 2003. i 2006. saradnik na većem broju lingvističkih i psiholingvističkih seminara Istraživačke stanice Petnica.

Radnu biografiju Jelene Kostić Tomović obogaćuju i članstvo i funkcije u naučnim i stručnim asocijacijama (predsednik Geteovog društva u Beogradu, od 2011; član-osnivač i od 2002-

2005 predsednik udruženja građana „Philologia“; član udruženja naučnih i stručnih prevodilaca Srbije; predsednik FOKUS-a; član Društva za strane jezike i književnosti Srbije i član-osnivač Društva simultanih i konsekutivnih prevodilaca Srbije), uređivanje naučnih i stručnih časopisa (Komunikacija i kultura *online*, Philologia), recenziranje više naučnih i stručnih časopisa (Anali Filološkog fakulteta u Beogradu, Teme, Filozofski fakultet u Nišu), učešće u radnim grupama, komisijama i projektima (Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, Radna grupa za razvoj obrazovnih standarda za strane jezike u opštem srednjem obrazovanju u Republici Srbiji, Komisija za autoevaluaciju nastave na Filološkom fakultetu u Beogradu) kao i uređivanje edukativnih stranica na internetu, organizovanje i realizacija edukativnih kulturnih manifestacija, autor/(ko)realizator više akreditovanih programa stalnog stručnog usavršavanja nastavnika, članstvo u komisijama za odbranu doktorskih i magistarskih radova. (Kako je lista nenastavnih aktivnosti poduža, ona se, zbog uštede prostora, ne navodi u celini a zainteresovani je mogu naći u konkursnoj dokumentaciji.)

Studijski boravci u inostranstvu

Tokom osnovnih, magistarskih i doktorskih studija Jelena Kostić Tomović je bila nosilac sledećih stipendija: Semestralna stipendija DAAD-a za studije u SR Nemačkoj (X 1995 - II 1996), Stipendija Geteovog instituta za predavače nemačkog jezika (VII 2000), Stipendija DAAD-a za podsticaj naučnog podmlatka (VII - VIII 2001), Stipendija BAYHOST-a za predavače nemačkog jezika na visokoškolskim ustanovama (VII 2004), Stipendija DAAD-a za podsticaj naučnog podmlatka (X - XI 2005).

U sklopu izrade magistarskog rada i doktorske disertacije Jelena Kostić Tomović se usavršavala na Institutu za nemački jezik u Manhajmu (VII - VIII 2001), Univerzitetu u Osnabriku (XI - XII 2003, VI - VII 2005), na Univerzitetu u Regensburgu (VII 2004) i Univerzitetu u Minsteru (X - XI 2005).

Učešće na stručnim skupovima u zemlji i inostranstvu

Učestvovala je, kao referent, na naučnom skupu Put i putovanje u umetnosti i kulturi (Filološki fakultet u Beogradu, 28 - 29. XI 2002). Osim toga, učestvovala je u radu sledećih stručnih i naučnih skupova: Godišnja skupština Geteovog društva (Vajmar, 20 - 30. V 1997),

seminar *Berlin - Lernort deutscher Geschichte* (Berlin, 16 - 22. VII 2000), seminar za predavače nemačkog jezika *Europa ohne Grenzen* (Beograd, 2 - 3. XI 2002), *Neue Tendenzen in der Dependenz-Verb-Grammatik* (Beograd, 19 - 23. V 2003), *Bayerische Akademie Deutsch als Fremdsprache* (VII 2004). U konkursnom materijalu navodi takođe studijsku posetu Univerzitetu „Karl Franc“ u Gracu, u okviru projekta TEMPUS REFLESS (Grac, juni 2011), i učešće na Generalnoj skupštini Geteovog društva u Vajmaru kao i prisustvo na naučnom skupu „Gete i umetnost“ (Vajmar, juni 2011).

Bibliografija

Doktorska disertacija

Kostić, Jelena (2007): *Imenice nastale konverzijom u savremenom nemačkom književnom jeziku i njihovi ekvivalenti na srpskom*, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu. Neobjavljen magistarski rad.

Magistarski rad

Kostić, Jelena (2002): *Umrlice u nemačkoj i srpskoj štampi*. Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu. Neobjavljen magistarski rad.

Naučni članci

Kostić, Jelena (2003): *Novinski oglasi povezani sa smrću u srpskom i nemačkom jeziku*. U: *Socjolingwistyka 17*, 127 – 142. (R52/**3 p)**

Kostić, Jelena (2003): *Tekst u germanističkoj lingvistici između 1970. i 2000*. U: *Philologia 1*, 21 – 29. (R62/ **1,5 p)**

Kostić, Jelena (2003): *Konceptualizacija života i smrti (i) kao putovanja na primeru nemačkog i srpskog jezika*. U: Put i putovanje u umetnosti i kulturi. Beograd: Filološki fakultet, 85 – 96. (R22/**2 p)**

Kostić, Jelena (2003): *Novinski oglasi kao deo rituala vezanih za smrt - Istorijat i tipovi.* U: *Коммуникативное поведение славянских народов. Русские, сербы, чехи, словаки, поляки*. Воронеж: ИСТОКИ, 134 – 146. (R22/ **2 p)**

Leksikografija

Đukanović, Jovan et al. (2006): *Osnovni rečnik nemačko-srpski srpsko-nemački sa nemačkom i srpskom gramatikom*. (Srpsko-nemački deo, slova J-O, str. 749-938) (R66/**1 p)**

Prikazi i izveštaji

Kostić, Jelena (2001): *Nove metode u izučavanju tvorbe reči*. U: *Srpski jezik 5/1-2*, 869 - 874. (R63/**1 p)**

Kostić, Jelena (2003): *Seminar germanista Jugoistočne Evrope*. U: *Prevodilac 1-2 / 03*, 76 – 78. (R63/**1 p)**

Kostić, Jelena (2004): *Savremena germanistička lingvistika u univerzitetskim centrima Jugoistočne Evrope.* U: *Philologia 2*, 113 – 119. (R63/**1 p)** **Ukupno: 12,5 poena**

Bibliografija nakon izbora u zvanje docenta (2007-2011)

Fremdsprachenstudium und die Berufszukunft von Germanisten und anderen Fremdsrpachenexperten. *Komunikacija i kultura online* 2011/*2*, 115-131. (nije bodovan)

Poimeničeni infinitivi i njihova obrada u rečnicima savremenog nemačkog jezika. *Anali Filološkog fakulteta* 2011/*XXIII-2*, 119-131. (R61/ **2** p)

Imenica 'Seiende, n' kao filozofski termin i njena upotreba u esejistici i u novinskim tekstovima. *Anali Filološkog fakulteta* 2011/*XXIII-1*, 257-270. (R61/ **2** p)

Nemačko-srpska stručna leksikografija kao izazov za nastavu i prevodilačku praksu (2000-2010). *Jezik struke: izazovi i perspektive*. *Zbornik radova s Druge međunarodne konferencije DSJKS-a*. Beograd: Filozofski fakultet, 2011. (R22/**2 p)**

Konverzija u germanističkoj lingvistici. *Anali Filološkog fakulteta* 2010/*22*, 273-287.(R61/ **2**)

Supstantivizacija participa prezenta u nemačkom jeziku i problem ekvivalencije. *Prevodilac* 2010/*64*, 24-42. (R62/ **1,5** p)

Klasifikacija rečnika i tipologija leksikografskih informacija. *Prevodilac* 2010/*63*, 24-55. (R62/ **1,5** p)

Kompleksna konverzija u nemačkom jeziku. *Komunikacija i kultura online* 2010/*1*, 115-133.

(nije bodovan)

Prevodi Heseovih dela na srpski i hrvatski jezik kao osnova za translatološka istraživanja. *Prevodilac* 2009/*62*, 22-42. (R62/**1,5** p)

Jezička ekvivalencija i njeni tipovi. *Prevodilac* 2009/*61*, 21-41. (R62/ **1,5** p)

Prikazi

Jezik struke: teorija i praksa (zbornik radova). *Prevodlac* 2011/*65*, 90-97. (R63/**1 p)**

Nauka i obrazovanje u tranziciji. *Prevodilac* 2010/*64*, 85-87. (R63/**1 p)**

Langenscheidt: Powerwörterbuch Deutsch. *Prevodilac* 2009/*62*, 58-64. (R63/**1 p)**

Ukupno (bez 2 nekategorizovana): 17 poena

Doktorska disertacija dr Jelene Kostić *Imenice nastale konverzijom u savremenom nemačkom književnom jeziku i njihovi ekvivalenti u srpskom* prevashodno se bavi tvorbenom problematikom. Osnovni zadatak ovog istraživanja bila je precizna klasifikacija imeničkih konverzionih tvorenica u književno-umetničkom funkcionalnom stilu savremenog nemačkog jezika, propraćena detaljnim opisom svake pojedinačne klase i supklase. Posebna pažnja pri tom je posvećena morfološkim i semantičkim karakteristikama odgovarajućih tvorbenih konstrukcija, kao i ispitivanju njihovog morfo-sintaksičkog okruženja. Da bi se postigao ovaj cilj, neophodni su bili kriterijumi za identifikaciju konverzionih tvorenica, tj. za njihovo razgraničenje u odnosu na niz srodnih jezičkih fenomena. Za većinu klasa ustanovljeni su tako jasni i srazmerno jednostavni formalni kriterijumi, po pravilu morfološke prirode (fleksija, genus ili sl). Kod konverzije prideva i participa istraživanje je, međutim, neosporno dokazalo nemogućnost uspostavljanja takvih merila. S obzirom na ovu usku povezanost supstantivizacije i tzv. pseudosupstantivizacije prideva i participa, u radu je izvršena podrobna analiza svakog pojedinačnog slučaja, uz pomoć leksikografskih priručnika i elektronskih korpusa.

Pored identifikacije, klasifikacije i analize imeničkih konverzionih tvorenica u nemačkom, rad nudi i opsežnu analizu njihove obrade u jednojezičnoj i dvojezičnoj (nemačko-srpskoj i nemačko-hrvatskoj) leksikografiji. I dok je uvid u najznačajnije i najobimnije opšte i učeničke rečnike savremenog nemačkog jezika pružio uglavnom zadovoljavajuću sliku, kod dvojezičnih rečnika utvrđeni su, nasuprot tome, bitni nedostaci.

Poređenje sa načinom i kvalitetom obrade drugih imenica pokazalo je, međutim, da tretman imeničkih konverzionih tvorenica odgovara opštim karakteristikama rečnika, tj. njegovom sveukupnom dometu. Uz značajne informacije o kvalitetu pojedinačnih leksikografskih priručnika, analiza leksikografskih ekvivalenata ukazala je i na izvesne sličnosti i razlike između tvorbenog sistema nemačkog i srpskog jezika.

Rad zaokružuju razmatranja o prevodnim ekvivalentima imeničkih konverzionih tvorenica u srpskom jeziku. Ona su ukazala na izrazito široku, gotovo nepreglednu, paletu mogućnosti, ali i na izvesne zakonomernosti u okviru pojedinačnih klasa i supklasa. Poređenje leksikografskih i prevodnih ekvivalenata potvrdila su da ovi prvi ne uslovljavaju neizbežno ove druge. Aktuelno shvatanje prevoda zahteva da se prevodna ekvivalencija ne uspostavlja na nivou leksema već na nivou teksta, što prevodiocima omogućava da ekvivalente kreiraju i modifikuju u zavisnosti od sintaksičkog i suprasintaksičkog konteksta.

Kao što je već napomenuto, doktorska disertacija *Imenice nastale konverzijom u savremenom nemačkom književnom jeziku i njihovi ekvivalenti u srpskom* pružila je detaljan pregled tipova imeničkih konverzionih tvorenica u nemačkom, i njihovih karakteristika, zasnovan na analizi bogatog korpusnog materijala. Time je autor dao važan doprinos izučavanju ovog veoma kompleksnog fenomena. Odgovarajuće informacije, koje su u pregledima tvorbenog sistema nemačkog jezika uglavnom izrazito oskudne, ne samo da rasvetljavaju pojedina teorijska pitanja, nego mogu biti od koristi i u nastavi nemačkog jezika kao stranog, naročito na višim nivoima znanja. S obzirom na to da se imeničke konverzione tvorenice odlikuju nizom morfoloških i semantičkih specifičnosti u odnosu na prototipične imenice nemačkog jezika, i da su uz to brojne, a mnoge od njih i visoko frekventne, ovladavanje njihovim osobenostima neophodan je preduslov za dostizanje visokog nivoa jezičke kompetencije, tj. za adekvatnu recepciju i produkciju na nivou C1 i C2.

Značajan aspekt rada čine i leksikografska razmatranja, odnosno analiza obrade imeničkih konverzionih tvorenica u jednojezičnoj i dvojezičnoj leksikografiji, i uvid u leksikografske ekvivalente koje nude nemačko-srpski i nemačko-hrvatski rečnici. Na ovaj način ne samo da se formira slika o leksikografskom pristupu supstantivizaciji i pseudosupstantivizaciji, već se dolazi i do naučno fundirane ocena kvaliteta svakog od obrađenih rečnika, potkrepljena mnoštvom upečatljivih primera. Iz obrađenog materijala

proističu jasni zaključci o uspesima, ali i o izvesnim ozbiljnim nedostacima nemačko-srpske leksikografije, čije je otklanjanje nužno za njen napredak. Ovakve informacije mogu, uz to, biti od pomoći svima koji pri izvršavanju svojih profesionalnih zadataka koriste, ili će koristiti, analizirane rečnike, ali i druge rečnike odgovarajućeg tipa. Tu se pre svega misli na prevodioce, nastavnike nemačkog jezika i studente germanistike.

U skladu sa očekivanjima, pregled prevodnih ekvivalenata imeničkih konverzionih tvorenica nije doneo gotove recepte, ali je ipak ukazao na dominantna rešenja u obilju raznorodnih mogućnosti. Brojni primeri iz korpusa pri tome ubedljivo ilustruju složenost problema s kojima se suočavaju prevodioci u pokušaju da uspostave denotativnu, konotativnu, pragmatičku i estetsku ekvivalenciju, i još jednom potvrđuju činjenicu da se ovaj zadatak može i mora rešavati isključivo na nivou teksta kao celine.

U svom naučno-istraživačkom radu poslednjih godina dr Kostić Tomović se fokusirala na područje leksikologije, o čemu svedoče članci objavljeni nakon izbora u zvanje docenta. Neki od njih (iz 2010. godine) direkno se naslanjaju na problematiku kojom se bavila i u svojoj doktorskoj tezi.

Dr Jelena Kostić Tomović je i koautor *Osnovnog rečnika nemačko-srpskog i srpsko-nemačkog sa nemačkom i srpskom gramatikom* (slova *j*, *k*, *l*, *lj*, *m*, *n*, *nj* i *o* u srpsko-nemačkom delu rečnika). U pitanju je leksički priručnik koji obuhvata osnovnu leksiku savremenog standardnog pisanog nemačkog i srpskog jezika, bez dijalektizama, lokalizama i usko stručnih termina, a sadrži oko 35 000 najfrekventnijih odrednica oba jezika.

Među predavanjima i referatima koja je održala dr Jelena Kostić Tomović dominiraju izlaganja na lingvističkim i psiholingvističkim seminarima u Istraživačkoj stanici Petnica, iz oblasti kao što su lingvistika teksta, pragmatika i kognitivna semantika.

Uz naučni rad i rad u nastavi, dr Jelena Kostić Tomović se aktivno bavi i simultanim, konsekutivnim prevođenjem, književnim prevođenjem i prevođenjem stručnih tekstova iz oblasti društvenih nauka. Među njenim književnim prevodima posebno se izdvajaju prevodi dramskih tekstova autora sa nemačkog govornog područja, kao što su M. fon Majenburg, A. Ostermajer, R. Šimelpfenig, L. Hibner, T. Dorn, E. Jelinek, Vedekind, Flajser, Lausund, Šumaher, Hibner i dr. Pojedini od ovih prevoda su objavljeni u štampanom obliku, dok su

drugi izvođeni na scenama različitih beogradskih i drugih srpskih pozorišta (JDP, BDP, Beton Hala Teatar, Knjaževsko-srpski teatar Kragujevac), ili u okviru festivala BELEF. Poslednjih godina potpisuje i prevode većeg broja dokumentarnih i igranih filmova kao i filmskih scenarija.

Zaključak:

Dr Jelena Kostić Tomović učestvovala je s referatom na više naučnih skupova u zemlji i inostranstvu. Uz predano bavljenje naukom, o čemu svedoči navedena Bibliografija, ona se etablirala i kao prevodilac dramskih tekstova sa nemačkog na srpski jezik. Drugi segment njenog angažmana, pedagoški rad, zaslužuje visoku ocenu - sa studentima na osnovim i master studijama dr Kostić Tomović je izgradila veoma korektan odnos. Ne sme se zanemariti ni njen angažman u procesu reformisanja visokog školstva – ona je jedan od kreatora studijskih planova na Odseku za germanistiku. Za očekivati je da dr Kostić Tomović u najskorije vreme ispuniti uslove za izbor u zvanje vanrednog profesora.

Na osnovu svega iznetog Komisija sa zadovoljstvom predlaže Izbornom veću Filološkog fakulteta da **dr Jelenu Kostić Tomović** ponovo izabere u zvanje i na radno mesto **docenta za užu naučnu oblast Germanska filologija, predmet Nemačka gramatika**.

Beograd, 01.10 2012. Komisija:

prof. dr Smilja Srdić

prof. dr Jelica Novaković Lopušina

dr Slobodan Grubačić, prof. emeritus